

AGAINST NATURE?

In het Natuurhistorisch Museum in Maastricht was deze zomer een expositie te zien over homoseksualiteit in het dierenrijk. Bionieuws van juli had hierop een opmerkelijke aanvulling. Hoewel homoseksualiteit in het dierenrijk al lang een geaccepteerd gegeven is en gestaafd kan worden met honderden voorbeelden, blijft het bij hele groepen van onze eigen soort maar een vreemd verschijnsel dat vooral door religieuze stromingen wordt afgedaan als onnatuurlijk, niet functioneel en bovenal verwerpelijk en pervers.

In het artikel van Bionieuws wordt het voorbeeld aangehaald van biseksuele Bonobo's met alle daarbij behorende gedragsexpressies. Inmiddels zijn bij 1.500 gewervelde en ongewervelde dieren gedragingen beschreven die als homoseksueel aangemerkt kunnen worden. Wat te denken van vrouwtjesdolfijnen die tegen elkaar drijven met een vin in de geslachtspleet van de ander of hun mannelijke wederhelften die hun penis in het blaasgat van een ander mannetje steken. De Amerikaanse bioloog Bruce Bagemihl geeft nog tal van andere voorbeelden in zijn in 1999 verschenen boek *Biological Exuberance: Animal Homosexuality and Natural Diversity*. Nieuw is volgens Bionieuws dat er een genetische basis lijkt te zijn gevonden voor homoseksualiteit bij dieren, nu ook voor de dichtst bij de mens staande soorten.

Homoseksualiteit die volgens de klassieke regels van de genetica tot verdwijnen is gedoemd, blijkt ook in de menselijke samenleving onuitroeibaar en lijkt zich in een stabiele frequentie te handhaven. Blijkbaar is homoseksualiteit op populatieniveau gunstig en draagt het bij tot de instandhouding van de soort. Inderdaad is er recent onderzoek gepresenteerd waarbij is aangetoond dat vrouwen die verwant zijn met homoseksuele mannen significant meer kinderen krijgen dan andere vrouwen. Volgens de auteurs zou dit kunnen wijzen op een gen dat homoseksualiteit bij mannen bewerkstelligt en dat van generatie op generatie wordt doorgegeven omdat het bij vrouwen de vruchtbaarheid verhoogt.

Een ander onderzoek, bekend als het "big brother effect", toont aan dat de kans dat een jongen homoseksueel is stijgt met het aantal oudere broers. Per oudere broer neemt de kans op homoseksualiteit met 30% toe. Men zou kunnen denken aan een sociale oorsprong, maar in een vergelijkend onderzoek bleek dat het grote-broer effect alleen optreedt bij echte verwantschap en niet bij jongens die wor-

FOTO: H. HEILIGERS

den grootgebracht in gezinnen met niet-verwante mannen. Het populatiekenmerk zou gunstig kunnen zijn voor de overleving van de soort. Hoewel de jongste broer dan wel geen nakomelingen krijgt, zou hij wel hulp kunnen bieden bij huishoudelijk werk en de verzorging van andere gezinsleden. De voortplanting is verzekerd door de oudere broers, waarmee de overdracht van het genetische materiaal veilig is gesteld. En inderdaad blijkt dat in Nieuw-Zeeland homoseksuele aboriginalmannen significant vaker meehelpen bij de opvoeding van het gezin.

Het vervelende van beide theorieën is dat ze geen verklaring geven voor lesbiennes. Bij mannen is homoseksualiteit een aangeboren biologisch fenomeen, dat zich onder andere uit in een vrouwelijk gevormde hypothalamus. De achterliggende functionaliteit bij vrouwen is echter nog steeds een raadsel. Je zou kunnen denken dat homoseksualiteit bij vrouwen uitsluitend een sociale herkomst heeft en dat ze mogelijk verankerd ligt in een verleden waar de sterftelkans van mannen beduidend hoger was. Als echtgenote van een gesneuvelde op een slagveld

stond je er maar mooi alleen voor en was de steun van lotgenoten bijzonder welkom. Dat sluit overigens aardig aan bij hypothesen die de vrouw het primaat geven bij de opvoeding van het nageslacht. Getlet op de lichaamsbouw is daar biologisch gezien weinig twijfel over. Maatschappelijk worden daarbij echter regelmatig kanttekeningen gemaakt en constateren we een ontwikkeling naar gelijkberechtiging en emancipatie, wat vaak vertaald wordt in het delen van huishoudelijk werk. Alle publiciteit ten spijt kan niet anders dan geconcludeerd worden dat de vrouwen de laatste decennia kwalitatief en kwantitatief aanzienlijk zijn gestegen op de maatschappelijke ladder. Hun affectie voor homoseksuele mannen is bekend en waarschijnlijk binnenkort ook wetenschappelijk bewezen. Zullen de amazones toeslaan door in hun verworven dominantie te regeren met matriarchale macht? Wat voor nut hebben mannen nog in feministische samenlevingen nadat ze hebben gezorgd voor de spermaoverdracht? Het dierenrijk kent daarvan voorbeelden te over. Dat levert het beeld op van een vrouwelijke bidsprinkhaan die haar partner na de geslachtsdaad verorbert. Nog even en de regering zit vol met vrouwen en homosociale en de kerkhoven liggen vol met jonge mannen.